

ИЗВЕШТАЈ

О РАДУ НАРОДНОГ МУЗЕЈА ЗА 1975. ГОДИНУ

Програм рада Народног музеја за протеклу годину, поред општих и просветно-васпитних задатака установе, по први пут је планирао и детаљан рад сваког одељења по месецима. Овако конципиран, Програм је омогућио плански рад сваког одељења, што је дало веома позитивне резултате.

ОПШТИ ЗАДАЦИ

Као и ранијих година, сви стручњаци, у оквиру својих одељења, радили су на стручној обради музејског материјала и сређивању документације. У протеклој години обрађено је у Архиепископском одељењу 120 предмета и 200 картона фототеке. Одељење ликовне и примењене уметности обрадило је 130 музејских предмета и 200 картона фототеке, а Етнолошко одељење 96 предмета. У Историјском одељењу обрађено је 94 предмета и 349 фотографија (од тога 204 из периода раније историје и 145 из периода радничког покрета и НОБ-а). Сређени су подаци за 23 учесника првог светског рата.

Посебна пажња посвећена је прикупљању и откупу музејског материјала. Поред прикупљања материјала на терену, обављена је и посета старим градским породицама и извршен откуп експоната за попуну постојећих збирки. Тако је у току протекле године, ар-

хеолошким ископавањем, откупом и поклонима Музеј обогатио своје збирке за 155 нових предмета (97 археолошких, 11 уметничких, 26 етнографских и 21 историјских), као и већим бројем фотографија из разних временских периода.

Стручна библиотека увећана је за 371 књигу, од којих је 50 купљено, а 321 добијена разменом и поклонима. Наведени подаци указују да је набавка стручне литературе још увек недовољна, што, свакако, успорава рад на стручном и просветно-васпитном раду установе.

Фото-лабораторија је успешно сарађивала са стручном службом Музеја у раду на снимању музејског материјала у установи и споменика културе на терену. У протеклој години фото-лабораторија је извршила 1.880 снимања и израдила 3.816 фотографија разног формата за картотеку, изложбе, институције у области културе у граду и повременим корисницима.

ТЕРЕНСКО-ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

Већ неколико година Музеј, са великим успехом, обавља систематско рекогносцирање терена по већ утврђеном програму. Стручна екипа од четири члана (археолог, етнолог, историчар и историчар уметности) обрадила је пет села: Атеницу, Рајац, Брезовице, Премећу и Петницу, док је у Губеревцима, Вичи и Горачићима извршено допунско рекогносцирање. Овим рекогносцирањем констатовано је 28 локалитета, од којих су три праисторијска, 16 је средњовековних, три из турског периода, уз шест савремених гробаља, чији зачеци падају у XVIII, односно XIX век. Поред тога, евидентирана су и два етнографска објекта споменичке вредности, од којих један представља комплекс зграда развијеног сеоског домаћинства с краја прошлог и почетка нашег века. Према усвојеном програму, рекогносцирање није обављено у потпуности, услед неповољних временских прилика.

Поред екипне обраде терена, сваки кустос у оквиру свога одељења обавио је појединачна рекогносцирања у циљу прикупљања података за обраду одређене теме. Археолошко одељење за рад на теми „Праисторијска насеља у сливу Западне Мораве“ извршило је рекогносцирање села: Мојсиње, Станчићи, Мрчајевци и Остра и том приликом су констатована четири локалитета од којих два припадају неолиту, један неолиту, док се четврти локалитет односи на временски неидентификовану хумку.

Прикупљање грађе за тему „Иконе и иконостаси XIX века“, којим се Одељење ликовне и примењене уметности бави већ неколико година, извршено је према плану, с тим што су обрађена и два непланирана иконостаса. До сада су прикупљени подаци за пет иконостаса из цркава у селима: Миоковци, Прељина, Мојсиње, Горачићи и Каона. Укупно је обрађена 31 икона.

Етнолошка истраживања обављена су у селу Вујетинцима, где је прикупљена грађа о свадбеним обичајима. Том приликом на магнетофонској траци снимљене су свадбене, прелјске и жетелачке изворне песме, које се и данас певају у овом селу.

Историјско одељење обавило је прикупљање грађе за изучавање рада чачанске помоћне женске секције ФИДАК-а између два светска рата и развоја железничког саобраћаја у чачанском крају.

Овогодишња ископавања на локалитету Гушавац у Мрчајевцима представљају завршетак систематских истраживања праисторијских хумки и средњовековне некрополе. Овога пута испитана је трећа хумка и извршена су потребна сондажна ископавања на простору око хумки. Досадашњи резултати су показали да су све три хумке у знатној мери оштећене укопавањем средњовековних гробова, као и раскопавањем терена од стране мештана из радозналости. Међутим, и поред оштећења гробних целина и поремећене стратиграфије, дошло се до веома интересантних података у вези начина сахрањивања, а исто тако до значајног покретног материјала (билибарске перле, перле од стакла и стакласте пасте, фрагментирани остаци гвозденог горелог оружја и други предмети од гвожђа и бронзе), који овај налаз културно и хронолошки везују за илирску кнежевску некрополу у Атеници.

На простору праисторијске хумке откривено је 87 гробова и три гроба у једној од четири сонде постављене ван хумке. Досадашња испитивања су показала да је средњовековна некропола (укупно 398 гробова) лоцирана на простору праисторијских хумки и да се углавном простира у оквиру њих. Мада ретки, али веома значајни гробни налази указали су на хронолошку детерминацију средњовековне некрополе и њено континуирано трајање од XII до XVII века. Ископавањима је руководила Милена Икодиновић, археолог, у сарадњи са Душанком Ранковић, историчарем уметности. У екипи је учествовао и Миша Хуђеџ, препаратор.

На локалитету Ивково брдо у Крстацу започето је систематско истраживање једне мање, али у целини ретко очуване некрополе хумки на подручју Драгачева. Откопане су три од укупно пет хумки које се у једном низу протежу по уској греди планинског венца на граници између лучанске и ариљске општине. Резултати ископавања су показали да ове хумке, по својим карактеристикама, припадају групи до сада испитаних бронзаноопских хумки планинског подручја Драгачева. То су хумке мањих димензија, земљане конструкције. Две садрже по један централни гроб спаљеног покојника, и хронолошки се опредељују у рани бронзани период. Међутим, откривене урне у хумци III, потврђују да је ова некропола егзистирала у развијеном бронзаном периоду, на основу чега се може закључити да су ови крајеви били насељени током целог бронзаног доба. Ископавањима је руководила Милена Икодиновић, археолог, а у екипи су учествовали: Душанка Ранковић, историчар уметности, Мишо Хуђеџ, препаратор, и Радивоје Бојовић, студент.

С обзиром да Музеј ради и на пољу заштите објеката са споменичким вредностима свога подручја и да ту делатност обавља у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе у Краљеву, Одељење ликовне и примењене уметности извршило је делимична испитивања цркве манастирског комплекса св. Тројице под Овчаром. Постављене су 53 сонде по унутрашњим зидовима цркве и констатовано да испод данашњег слоја малтера на унутрашњим зидовима цркве манастира св. Тројице не постоје трагови фреско-декорације.

ПРОСВЕТНО-ВАСПИТНИ РАД

Просветно-васпитни рад задњих година не даје задовољавајуће резултате, и поред уложених напора. Разлог овоме треба тражити, у првом реду, у недостатку педагога, који би се искључиво посветио просветно-васпитном раду и пришао плански његовој реализацији. Други озбиљни проблем је недостатак простора за повремение изложбе и одржавање предавања, што, свакако, доприноси смањењу ангажовања на овом плану. Уколико се реше ова два проблема, Музеј ће бити у могућности да испуни задатке на просветно-васпитном плану, који се од њега и очекују.

Поводом прославе 30. годишњице Првог конгреса КПС, Музеј је организовао изложбу „Раднички покрет чачанског краја“. Изложба је, посредством фотографија, колажа, докумената и легенди, приказала развој КПЈ у Чачку и околини, од њеног оснивања, па све до 1945. године. Изложба је постављена у холу Дома културе у Чачку и отворена на дан одржавања свечане академије. Са истом темом постављена је и покретна изложба, која је обишла већи број села, а посебно била укључена и у акцију „Селу у походе“.

Обележавајући прославу 70. годишњице формирања КУД „Абрашевић“ у Чачку, Музеј је приредио пригодну изложбу. Изложба је, посредством фотографија, легенди и колажа, приказала развојни пут овога друштва и његов допринос култури града од оснивања до данас. Изложба је била постављена у холу Дома културе у Чачку у оквиру свечане академије.

У другој половини године изашла је из штампе пета свеска Зборника радова. Као и до сада, Зборник обухвата све области културне и политичке историје нашег краја. У овом броју Зборника појавило се 14 сарадника са 15 стручних прилога. Штампан је на 320 страна, односно 20 штампарских табака текста и пет табака прилога у тиражу од 1.000 примерака, са по 30 сепарата за сваког аутора.

На крају, треба, са задовољством, констатовати да је планирани програм рада за протеклу годину у потпуности реализован, посебно на стручном плану рада установе. Извештај не би био потпун, а да са жаљењем не констатујемо да Музеј није наишао на разумевање Извршног одбора СИЗ културе у Чачку за отварање радног места конзерватора, што је допринело да акутан проблем конзервације музејског материјала и даље остане нерешен.